



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Vera Concilii Tridentini Historia**

Contra falsam Petri Suavis Polani narrationem

**Pallavicino, Sforza**

**Antverpiae, 1670**

Capvt XIV. Quae nomine Caesaris Andalottus Romae agitauit: & consilia Pontificis cum Legatis de Concilio. Parma & Placentia Petro Aloysio concessa.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11642**

*Quæ nomine Caesaris Andalottus Roma agitauit : & consilia Pontificis cum Legatis de Concilio. Parma & Placentia Petro Aloysio concessa.*

**Q**UÆ Pontifici Andalottus proposuit, huiusmodi fuere : Per reliquos eius anni menses, \* bello gerendo opportunos, videri Carolo, arma Protestantibus inferri non posse; sed suam operam in annum proximum offerre: eum tamen in eo ipso se iudicio ac voluntati Pontificis submittere. Hac admisâ morâ, cupere se interim, ne Synodus inchoaretur, aut, vbi ea morâ Pontifici non probaretur, duo postulare: Alterum, vt antequam aperiretur, Cæsar commonesceret, quòd posset illicò Wormatiâ discedere, & molestis Lutheranorum querimoniis se subducere: alterum, vt abstinere eo tempore Synodus à dogmatum decisione, quæ dum hæreticos laceraret, ad vltionem extimularer; sed tum generalibus quibusdam atque nouis disciplinæ legibus edendis se contineret.

2. Posse nihilominus contingere, vt Protestantes, etiamsi ea de illis haberetur ratio ad Concilij initia, furore perciti, in Catholicos debaccharentur: proinde opus esse, præsidium aliquod, si quid accideret, paratum habere. Quòd eos lætaret, se à Pontifice poscere, vt per eum sibi fas esset in exitu Comitiorum ipsis colloquium & alium Conuentum indulgere, per hiemem habendum, in quo spondere se Pontifici, haud quidquam noxium permitturum Orthodoxæ Religioni ac Pontificiæ auctoritati. Opem quoque petiit à Pontifice ad percellendum statim Hermannum Archiepiscopum Coloniensem, qui multis ab hinc annis animum contumacem, ac Religionis contemptorem præ se ferebat; & in eo gradu si persisteret, maximum detrimentum allaturus fuisset.

3. Dum hæc refert Suauis, erga hæreticos suauissimus, præterit silentio præcipuum Hermannii delictum, hoc est, patefactam propensionem animi in Lutheranam doctrinam, \* & non modò publicam illius permissionem in sua Diœcesi, sed etiam propagationem per varios à se delectos distributosque præcones. Præterea, perinde ille differit de Cæsaris in Hermannum animaduersione, ac si Carolus rem gessisset nullâ Pontificis & cuiusuis Ecclesiasticæ potestatis habitâ ratione. Postremò subdidit nomine Cæsaris Andalottus, Cum ineunte Vere arma essent mouenda, oportere condiciones interim stabilire.

\* Literæ  
Farnesij ad  
Nuntium  
Verallium,  
19. Iulij  
1545. com.  
municatæ  
Legatis.

\* Vide Bel-  
carium lib.  
24. n. 26. &  
Spondanum  
ann. 1545.  
n. 7.

4545.

Respondit Pontifex: Quantum ad se spectaret, belli apparatus prælatò esse: sed ubi Cæsar prolationem necessariam duceret, prælatò iudicio rem committere, quippe tam inclyti prudentisq; Imperatoris, quique rei momenta non auditu, sed visu metiebatur: Concilium amplius otuari non posse sine dedecore, & Christianorum defensione. Quod si aperiretur, se, prout par erat, curaturum rem moderari gerendam, ut inde potius adiumentum, quam obstaculum Religionis commodo, belloq; proposito experiretur. Sed de iis ad Nuntium datæ literæ (quippe res huiusmodi præ Altolotto intelligentem) uti Cæsari aperte demonstraret, haud licet Pontifici à consuetudine præteritarum Synodorum recedere, quæ semper à præcipuo capite initium duxerant, nimirum à declaratione doctrinæ; eamq; planè potissimam esse causam, etiam in Diplomate propositam, huius Concilij celebrandi. De reliquo, esse x̄sum agendi ratione, quæ voto Cæsaris aptissima videretur.

\* In Epistola chata.

Ad Catholicos tutandos aduersus Lutheranorum impetum, sibi nullum validius præsidium in mentem venire, quam Cæsarem in Germaniâ commorationem, in aliqua urbium, quam ex loci propinquitate opportunam simul futuri belli apparatus, simul Concilio ac Pontifici arbitraretur. Vbi verò Cæsar existimaret, sibi esse in Belgium contendere, Pontifex quod in se foret sponso, se rerum angustiis pro suis viribus haud defuturum.

De colloquio & Comitibus respondit, Sui muneris nihil esse quod probaret, sed solum ut Cæsarem cohortaretur ad ea seruanda, quæ religiosisimè promiserat de tuenda illibata veræ Fidei primæq; Cathedræ dignitatè; quibus integris, ea Cæsar consilia caperet, quæ sibi potissimum expedire censeret.

Apud se quoque statutum ostendit Pontifex, procedere ad exponendum sacris Infulis Colonensem, tamquam hæresis manifestum, simulq; in animo habere, facultatem interea Cæsari tribuere, ut ipsi liceret auctoritate Pontificiâ in illum animaduertere.

Ad sancendas fœderis conditiones paratum se ostendit: unde ad eas celerius componendas, tabellarius extra ordinem ad Cæsarem missus.

Hæc omnia, ut memorauimus, ad Nuntium Verallum perscripta ac per eam opportunitatem aliud illi consilium communicatum Paulus, Sibi diu fixum in animo, pariterq; in animo clausum, ratisper dum spes non affulgeret illius aperiendi simul ac perficiendi, citra litem & cum laude.

Videbatur illi, Concilium coactum in Austriaca ditione, ac Germaniâ

1545.

maniam aditu, nimium patere violentiam seu illius præpotentis dominationis, seu illius tumultuantis Nationis. Illud ibi concesserat, non quidem ut per se bonum, sed ut minus ex duobus malis. Ex altera parte considerabat, ideo prospexisse Deum melioribus Ecclesie temporibus, ut ipsius Vicarius ditionem propriam possideret, quod ei largiretur plenam illam agendi libertatem fidenciamque, quæ in alieno frui non liceret. Quapropter, si hæc integra, sui que iuris libertas Ecclesie Capiti debebatur, non minus eadem opus erat uniuerso Ecclesie Corpori simul coalito, ubi oporteret, ut in præsentia; doctrinas legesque sancire, aduersus quam Nationes ac Principes propriæ utilitatis gratia reclamarent. In eandem quoque sententiam accedebant Legati, \* quibus videbatur, se degere tãquam specie Præsides, sed reuera subditi: semper enim si non iure, certè reipsa alteri subest, quisquis in aliena ditione commoratur. Quin verebantur, ne Præsules & Oratores, quæ incommoditate loci compulsi, quæ propensione Austriacorum Principum, ac reliquorum Germanorum atque clientum, intima Germaniæ loca concorditer peterent, quod Legatos etiam rapti ab impetu necesse foret, ac postmodum in plagas incidere.

\* Literæ ar-  
canis notis  
scriptæ à  
Legatis ad  
Favonium,  
19. Julij.  
1545.

7 Ex altera parte, rerum ac temporis condiciones aliquam illis spem faciebant, posse absque ullius offensione traduci Concilium in vrbes Italianas, seu nulli Regum addictas, uti Ferrariam; seu etiam nulli ex propinquis Principibus, cuiusmodi erant in Ecclesiastica ditione, in quibus eiusdem omnino est sacra Potestas ac profana. Spes hæc rei, nemine reclamante conficiendæ, nitentur tum iis qui Tridentum conuenerant, tum etiam Principibus. Qui conuenerant, hoc est Episcopi & Oratores, videbantur eam urbem fastidire, perterriti angustias domicilij, loci asperitatem, cali inclementiam, soli sterilitatem. Cùm autem corporis incommoda diuturniora sunt, ægerimè tolerantur; quippe vitæ conseruationi per se aduersantia, multo que magis ab hominibus togatis, adeoque delicatioribus. Videbantur ij libenter in commodiorem sedem abituri, præsertim nondum inflammati rerum tractatione, mutuisque altercationibus, quæ interdum homines adigunt, alios pietatis studio, alios a mulationis ardore, alios cupiditatis impetu, ad quæcumque corporis molestiam deuorandam.

8 Principes spem abiecerant, hæreticos per hanc Synodum recuperandos. Quod verò spectabat ad Catholicorum ipsis parentum quietem, haud illi dissiluri videbantur urbibus subiectis Pontifici, dum is cum Cæsare conueniret. Regi Gallie gratius esse non poterat,

Trident.

1545.

terat, in vrbe Auftriaca quàm Pontificia, siue minoris notæ Principi addicta Concilium cernere. Cæsar alienum se à quocunque Concilio id temporis ostendebat, præter vnum, quod imitaretur tormentum bellicum semper grauidum pilis, numquam explosum, adeoque quod terrorem incuteret, non vulnus infligeret. Atque in hæc sensa nuper cum Montano collocutus fuerat Orator Mendoza. <sup>a</sup> Aiebat enim: Quæ pertinent ad doctrinam, assatum esse librorum, ex quibus quid credendum constaret: quæ ad morum emendationem; casancienda Romæ à Pontifice cum Cæsaris voluntate coniuncto, non Tridenti ab Episcopis. Insinuabat, vbi Concilium aperiretur, clausum iri Cæsari fontem vberimum ex Crucesignatorum Priuilegiis, ex dimidiorum fructuum prouentu, aliisque pensionibus, quibus Synodus refragatura esset; utpote ex Ecclesiasticis constata, damnum ob ea vectigalia patientibus. Quod si per duos menses adhuc superederet Pontifex, id maxime conduciturum Cæsari, quò plurima eliceret à Protestantibus parti Catholice opportuna. Hinc transgressus, aiebat; Se Cæsari variis rationibus ostendisse aduersa omnia, quæ vel Pontifici, vel sibi contigissent, remissa inter eos amicitie imputanda, ex languore mutue inter se concordie suborta. Quæ sensa mirum quantum dissideant ab illis quæ typis edidit Sandouallius in commemorata dissertatione, ab ipso Mendoza attributa, in qua Cæsari suadet, vt acerbe & per contemptum cum Paulo se gerat.

<sup>a</sup> Literæ Legatorum ad Farnesium, 7. Augusti.

<sup>b</sup> Hæc omnia extant in citatis Literis Legatorum ad Farnesium.

<sup>c</sup> In Literis citat. Farnesij Cardinalis.

<sup>d</sup> Literæ Farnesij ad Legatos, 11. & 30. Iulij, & 7. Aug. 1545.

<sup>e</sup> Extant in libro Instructionum spectantium ad Conciliū in Archiu. Vatic. 8. Augusti 1545. & Data sunt 13. Augusti 1545.

Ceruinus quoque subaudierat, Cæsarem assensurum potius Concilio Romam transferendo, quàm tunc inchoando. <sup>b</sup> Et Antistes meditantur publicam postulationem, vt vel Synodus inciperetur, vel à Pontifice liberarentur. Hæc omnia Paulum permouere, tum vt Verallum <sup>c</sup> iuberet sagaciter odorari, quoniam animo Cæsar translationem sibi propositam acciperet; tum vt vellet, à Legatis distinctius explicari suam ipsorum sententiam prius <sup>d</sup> per literas, deinde per ipsam vocem Ludouici Beccatelli, quem & Pontifex illis à Secretis destinarat, & ipsi ad Pontificem ea de causa Romam legarunt.

Literarum <sup>e</sup> ac monitorum summa hæc fuit: In Concilio celebrandis duo esse spectanda: vt populis consuleretur, & Christianis Principibus satisfieret. Hæc toties processisse coniuncta cum operis facilitate, & euentuum felicitate, quoties in eo Principes alibi non spectarant, quàm ad populorum utilitatem, ac Dei gloriam. Nunc verò in alium statum res delapsas, vnde difficultas ac periculum oriebantur. Munus esse Pontificis, saluti magis populorum, quàm Principum cupiditati prospicere. Proinde par non esse, Orbis

Christiano fucum facere, Concilio dumtaxat ad spectaculum proposito, in gratiam Potentiorum: è contrario, illis inuitis fructuosam Synodum haberi non posse. In huiusmodi anfractibus Legati duo consilia proponebant.

11 Primum erat: Per nouum Diploma exoptatam morum restitutionem perficere, secundum postulata Nationum magis rationi consentanea, & reuera ipsam exequi, ac deinde Concilium dimittere, cum iam cunctis exploratum esset, nihil illi prosequendo, quod in se erat, defuisse Pontificem. Alterum erat, sub conditione peragendi Concilij; quâ positâ dicebant: Vel haberi pro certo Cæsarem Synodo aliò transferendæ consensurum; & tunc illam Tridenti aperiendam, perfectisq; vnicâ Sessione caeremoniis, relicto Tridento alibi continuandam, quò adeuntes Episcopi intelligerent, non ad speciem eò vocari, vt anteaotum otium ipsis ominari videbatur: Aut certum erat, Cæsarem dissensurum; & tunc retinendam inchoandamq; Tridenti Synodum, pro eo ac Cæsari Germaniæque promissum fuerat; dummodò Germani abstinerent à colloquiis & conuentibus de Religionis negotio in conspectu Concilij, ibidem postulantis ipsis coacti, opemque conferrent, vt eò citati Lutherani se sifterent: aliter inique succensuros Pontifici, si Tridento illud amoueret, ne Synodus adigeretur ad sua dedecora è propinquo spectanda: at nullo per ipsos obice allato continuandam esse Tridenti, & plurimis scientiâ prudentiâque præclaris viris muniendam, qui possent iis obsistere, quos Principes delegassent, potius Aduocatorum studio priuata commoda promoturos, quam Iudicum æquitate communi bono prospecturos.

12 Quod si de voluntate Cæsaris haud liqueret, censere se, ab iis quæ tunc rerum conditio ferebat, translationem cohonestandam: ea esse, Antistitum querelas, penuriam & caritatem annonæ ex modico messis prouentu, & ex negata aliunde ob eam causam tritici exportatione; rigorem imminentem Alpinae hiemis; conuentus & colloquia, ad res sacras agitandas in Germania proximè destinata, cunctis Patribus execrantibus; hæreticorum pertinaciam in eo Concilio oppugnando, Catholicorum torporem in confirmando; difficultatem sancientiæ emendationis tam procul à conspectu Pontificis; discrimina turbaram, quæ suboriri possent ex huiusmodi conuentu, nec Pontificis nec Cæsaris præsentiam reuerente.

13 Quartam demum fingeant hypotheseim: Assensurum Cæsarem, vt in præsentia inchoaretur, sed moram postulare, vt Synodus tantisper saltem superfederet agitandorum dogmatum negotio, dum

1545. Antistites ex Hispania, ceterisque longinquis Prouincijs frequentiores confluerent, ac dum ipse quædam apud se statuta in Germania perficeret. Sed hoc ipsum etiam aiebant improbari sibi: quod enim aliud per hæc effici, quam deludere tandem speciosa scelerum Patres ac fideles, quibus promissa fuerat per indictum Concilium Catholica doctrinæ confirmatio? Rebantur tamen, posse hoc honestè indulgeri per duplicem conditionem: alteram, Ne cunctatio longius protraheretur; alteram, Ne Cæsar ægrè ferret Synodum Romam transferri, vbi & Pontificis auctoritas posset arbitrato suo Sessionum interualla producere, & interim Patres exercere cum fructu in expendendis Fidei controuersis, morumque legibus delibendis per cœtus peculiare.

Hiscæ publicis rei Christianæ curis intermiscuit Paulus priuata suæ familiæ utilitatem: quem equidem defendere haud concedendam à Suauis incusationibus, quæ ne veritatem lædam, quæ ne eisdem abrogem ceteris laudibus, quibus clarissimum aliqui Pontificem extuli: comprobationi siquidem hominis qui nihil improbat, nulla fides. Adiecit ille animum ad suam stirpem augendam dominatione Parmæ ac Placentiæ, nobilium vrbium, à reliqua Ecclesiastica ditione seiunctarum, quas Iulius II. acquisierat, & Leo postea recuperauerat, vti iam narrauimus. Studuit Pontifex honorificâ specie rem obuoluere, perpensis in Senatu \* & commodis compensationis, quæ inde sibi traheret Ecclesia, & oneribus, quibus id quod donabat premebatur: accepturam esse illius vrbis Nepam à Petro Aloysio, & Camerinum ab Octauio, vrbes in Ecclesiasticæ ditionis umbilico sitas, & amplioris eâ tempestate proventus, quàm qui ex Parma ac Placentia capiebatur. Qua in re nequam mendax, vt non solum constat ex indubitata fide tabellarum Apostolicæ Cameræ, sed confirmatur ex narratione scripta nobis laudata Oratoris Soriani, vbi in suppuratione Pontificorum reddituum ex Parma & Placentia, deductis consuetis sumptibus, proventus annuus octo millium scutorum, & non amplius, discrete ponitur. Neque id mirabitur, quicumque nouerit, ex quatuor vrbibus florentissimæ ditionis Auenionensis tantum fructuum non deceptum quantum necessarios illi sumptus excedat; & in præsentia etiam non mediocri redditibus facta sit accessio ex Bononiensi ditione, quæ supra ducenta capitum millia connumerat, demptis impensis sex millia scutorum obuenire. Compertum ergo fuit per Pontificæ Cameræ codices, ex hisce duabus vrbibus, exæquatâ annuorum fructuum varietate, deuenisse septem millia aureorum scutorum, & trecenta.

\* 12. & 19.  
Augusti, vt  
in Actis  
Confistor.

trecenta trigintanouem, quæ *Cameralia* nuncupantur : at verò Camerinum ac Nepam decena millia & trecenta octogintatria contulisse. Addebatur tributum, pro clientela imponendum à Pontifice, nouem millium annuorum scutorum. Præterea connumerauit pericula, incommoda, sumptus perpetuos, quæ Apostolicæ Sedi afferebat tutela ditionis illius nouæ, litigiosæ, seiunctæ, ac semper infidiis petita; in quas vrbes sibi ius arrogabat, quicumque in Insulam arrogabat. Aded vt sub vnico Pauli Pontificatu, tametsi bellis vacuo, repertum fuerit in suspectam illarum custodiam absumpta intra decennium ducenta scutorum millia.

15 Hæc omnia Paulus per publicos rationum libros prius enucleanda curauit apud Camera Tribunal; postea in Senatum distinctè referenda per Camerarium. Vnde cum ex his, tum ex metu à reuerentia profecto, qui cunctos ferè mortales coërcet, ne sententiæ, multoque magis voluntati supremi Principis aduersarentur, vbi apud conscientia suæ forum aliqua speciosa ratio rem excuset, maior Senatorum pars assensa est; non tamen aded promptè, vt cum primùm ea relata, spatium ad deliberandum non quæserit; & cum iterùm proposita sunt, post auditas quas diximus rationes, quidam apertè non repugnauerint. Comperio inter illius ætatis monumenta, constanter obtitisse Cardinalem de Cupis, Senatorum principem, ac Burgensem Cardinalem Hispanum; Bononiensem Cardinalem Gallum contradixisse per silentium precibus impetratum; Pisanum, Carpensẽ, Sadoletum oblocutos quidem, sed tandem Pontificis prudentiæ rem permisisse. Triuultium, Carafam, & Arminiacum à Senatu ea die abfuisse, & hoc pacto se extra noxam arbitratos.

16 Inficari planè non possumus, in eo Paulum aliquid indulgisse sanguinis illicio, cum pro se quisque satis intelligat, æstimationem Principatus dimetiendam non esse prouentibus, perinde ac agrorum æstimationem. At verò ex ea Pontificis imbecillitate ingens postea Pontificatu commodum elicit Deus: ea siquidem amplitudinis accessio in Octauij filium, per eos planè dies exortum, postea deuoluta, Alexandrum inquam Farnesium, viam ipsi patefecit ad consequendam ætate iuuenili supremam Catholicorum armorum administrationem; in quorum felicitate recuperauit confirmatq; sacro Pontificis Dominio tantum locorum in Inferiore, quam vocant, Germania, Belgio, & Gallia, vt præ illo penè in nihilum euanescat ea profanæ ditionis iactura. Alioqui verò Diuinâ prouidentia factum est, vt immoderatio illa hominis affectio in Vicario

R r r 2 suo,



1545.

suo, multata conspiceretur acerbis molestiis, in eo planè genere, in quo infra muneris dignitatem animo suo fuerat obsecutus. Etenim concessa Petro Aloyisio urbium possessio, causâ fuit, ut miserabiliter illius eadem Paulus spectaret, ac Placentiam ab exterorum armis occupatâ; & insuper tam graues inter ipsum & nepotem Octavianum offensiones attulit, ut ad illum Parmâ spoliandum adductus fuerit.

At libet hîc demum animaduertere, quàm seuerum exerceatur iudicium Orbis terrarum in Pontificium Principatum; & ad qualem integritatis necessitatem adigat illius possessores, præter frænum conscientia, frænum honoris.

Donauit Paulus duas illas vrbes, cum Ecclesiæ (haud inficiat) iustura, sed factâ illi prouentuum accessione sex penè partibus ampliore, \* si connumerentur tam ordinarij & extraordinarij sumptus leuamentum, quàm compensatio minimè contemnenda ex acceptis Camerino ac Nepa. At è diuerso Carolus V. absque vlla compensatione Imperio Mediolanensem Principatum ademit, qui pretio Regnum exæquat, & tam ingenti auri copiâ, tantoque Germanici sanguinis profusione fuerat recuperatus, illumque filio concessit, cuius potentia multis ipsum partibus liberiolem reddidit à Cæsarea clientela, quàm mediocris dominatio Farnesiorum à Pontificia. Et nihilominus quæ adducuntur pro Pontifice, reiciuntur, quæ pro Cæsare, excipiuntur: ita ut in Pauli gesta ferocior oblatore fama non desinat, in gesta Cæsaris ne vox quidem submurmures. Sed huc appositè recidit acuta Diui Augustini argumentatio, quæ creatarum à Deo naturarum bonitatem demonstrat eâ planè ratione, quâ Manichæi malitiam arguebant, hoc est, ex malis quæ in ipsis deprehenduntur: nam qualitibus nomen malarum deest, quam tribueretur, nisi res cui insunt, & cui disconueniunt, boni foret; quantoque ea melior est, tantò quicumque natus, qui ipsam contaminet, turpior & videtur & est.

## C A P V T XV.

*Decreta VVormatiensis Conuentus. Aurelianensis obitus. Quæ Dandinus Nuntius, & Marchinus inter se egerunt. Susceptum de aperienda Synodo consilium.*

**C**æsar interea ineunte Augusto Comitiorum decreta vulgavit, quo hæreticorum votis haud quidquam concessum, seu in illis subtrahendis à Tridentini Concilij potestate, seu in indulgenda ipsorum dogmatibus perpetua pace, seu in largienda indem-

\* Reditus Parmæ ac Placentiæ erant septem millia trecenta triginta nouem scutorum; sumptus pro custodia, erant viginti millia; ex Canone pēdebantur nouem millia. Fructus Camerini ac Nepe, decem millia & trecenta octoginta tria: quâ ratione subductâ, conficiuntur triginta nouem millia trecenta octoginta tria.